

Kolen in de karnemelk

G. Buhr

De Karnemelksloot behoort tot de oudste sloten van ons land en is al bekend van kaarten uit de Middeleeuwen. Waar de naam op slaat is eigenlijk niet bekend. Het grapje gaat, dat de boeren uit de omgeving in vroeger tijden hun melk per schuit vervoerden en dat deze, op de bestemde plaats aangekomen, geheel verzuurd was.

Door zijn ouderdom en ligging, ruwweg tussen Amsterdam en Utrecht in, is de Karnemelksloot getuige geweest van talloze gebeurtenissen uit de geschiedenis van de Lage Landen bij de zee. Hardnekkig houdt de legende stand dat Floris V, Der Keerlen God, aan de oevers van de tegenwoordig glasheldere en biologisch rijke sloot door Gijsbrecht van Amstel en consorten aan mootjes is gehakt.

Voorts is er een groot schilderij waarop de Karnemelksloot te zien is met op de achtergrond de toren van de Grote Kerk van Naarden. In dit winterse tafereel aan het begin van de 19e of einde 18e eeuw zijn Kozakkentroepen bezig met het 'doorrijzen' van de sloot.

Ook in de jongste geschiedenis speelt de Karnemelksloot een zijdelingse rol. In het door de eenden losgetrapte zand liggen zwarte, steenachtige brokjes. Het is geen steen; het lijken wel kolen. De zon speelt goed mee op deze uitmuntende midzomerse dag. Ik pak de loep en gebruik deze als brandglas. Vrijwel meteen kringelt er een blauw vettig rookpluimpje omhoog.

De geur die van het steentje afkomt is pure nostalgie. Het ruikt naar de jaren vijftig, naar roestige Engelse stadjes in een eeuwige mist, naar voor-de-oorlog, naar vergeten gezelligheid met borden dampende hutspot, droogrekken met hansopjes en Halma of ganzenborden. Beelden dringen zich op van dingen die ooit waren, maar er nu niet meer zijn: stoomlocs... gasfabriek... hoefsmid... klinknagels...

Maar wie zegt dat tegenwoordig nog iets?

Het brokje zwart spul is namelijk niets anders dan een ouderwets stukje vetkolen. Maar hoe komen er nou kolen in de Karnemelksloot? Zo diep is dit water nu ook weer niet!

We moeten even terug naar het einde van de oorlog '40-'45. Op het spoor richting Amsterdam sjokte een Duitse munitietrein voort en stond op het punt met zijn verderfelijke lading het traject door het Naardermeer op te rijden. Helaas voor de Duitsers was dit ritje bij

de Engelsen bekend, die er dan ook prompt vliegtuigen op af stuurden om korte metten te maken met de explosieve voortkruipende ijzeren slang. De bommen raakten doel en de trein werd grondig vernield, terwijl ook de huizen in de wijde omgeving danig te lijden kregen van de drukgolf. Tot zeer recent was nog aan de verschillende soorten dakpannen te zien welke panden zijdelings bij het vuurwerk betrokken waren.

FOTO: FRANK VAN NORREN

De locomotief ging, met

kolentender en al, de lucht in, waarbij een regen van kolen over de omgeving neerdaalde. Veel van die brokken vetkool belandden daardoor in de Karnemelksloot, waar de rails via een spoorbrug overheen lopen.

Karnemelksloot

Zo'n 30 jaar later kreeg de sloot een grote schoonmaakbeurt, omdat de oevers op een halve meter na in elkaar waren gegroeid. Toen kwam met de bagger een flink gedeelte van de destijds weggeslingerde locomotiefbrandstof letterlijk weer boven water. Na jaren van inklinking en oppervlakte-erosie kunnen we dus tot op de huidige dag brokken van die vetkolen vinden, soms nog baksteengroot.

Toen ik ooit in het bezit was van een allesbrander, heb ik wekelang gestookt met zelfgezochte stukken kool uit de mijnen van de Karnemelksloot, die de daarmee geproduceerde warmte een zekere extra dimensie verleenden.

** Dit verhaal is een bewerking van een van de genomineerde verhalen van de schrijfwedstrijd 'Het Gooi leeft'.*